

ARTICLES INCLUSIÓ:

ARTICLE 1: ANÀLISIS D'INSTRUMENTS SOBRE EDUCACIÓ INCLUSIVA I ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

1. INTRODUCCIÓ

Després l'exclusió que es produeix en l'àmbit escolar es planteja la iniciativa:

- **Educació per a tots (EPT)** la finalitat és l'eliminació dels processos excloents que estan presents en actituds i respostes cap a la diversitat.

En els anys 90 surt el moviment **neoliberalista** el qual porta a una comparació entre els centres, com si aquests fossin un mercat. Aquest fet condueix a:

- Un **impacte negatiu** en la equitat, ja que es prioritza l'alumnat d'alta capacitat per donar bona imatge al centre.

Les conseqüències d'aquest moviment repercuteixen en l'àmbit educatiu, de tal manera que es produeix un impacte positiu:

- Aparició d'**instruments per conèixer les reaccions davant la diversitat i el grau d'inclusió** que hi ha en l'educació, sense importar el context en què s'apliquen i atenent tant a els professionals com als alumnes i les famílies com a membres de la comunitat educativa → Comporten autoavaluació i a posterior accions de millora.

Podem veure en la frase de Sánchez i García que es tracta d'una educació que pertany a l'ètica, la justícia social, de democràcia profunda i d'equitat.

"La filosofia que empara l'educació inclusiva es justifica com un projecte de lluita general contra el fracàs i l'exclusió, un canvi cultural a l'escolarització actual i futura, i un compromís polític a favor d'un món més just. "
(Slee, 2012)

"Si alguna cosa pot i ha de caracteritzar avui dia a l'educació inclusiva és

precisament el bagatge de solidaritat
i justícia social sobre el qual s'ha
cimentat. "
(Sánchez i García, 2013: 13)

L'educació inclusiva mostra la següent sèrie de creences i valors (lluïta per la equitat):

- Acceptació de la diversitat com un enriquiment: veure allò diferent com a un aspecte positiu.
- Participació de tots els alumnes en el currículum: Tot el món forma part del currículum i per tant a tots se li ha d'oferir l'oportunitat d'aprendre i de la individualitat.
- Oportunitats per a tots: s'han d'oferir instruments per avaluar l'atenció a la diversitat.
- Atenció diferencial i eficaç que tot humà es mereix.

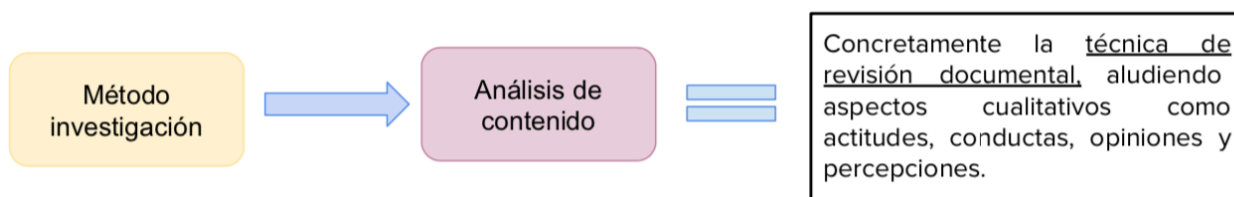
Objectiu principal d'aquest article: recopilació, anàlisi i comentari d'instruments per millorar l'educació inclusiva i l'atenció a la diversitat en l'àmbit escolar.

Hi ha hagut desenes d'instruments per a l'avaluació i millora de l'atenció a la diversitat. Una de les més importants és:

- **INDEX FOR INCLUSIÓ.** (Booth i Ainscow, 2011) → ens permet recollir informació de molts grups, com són el professorat, el alumnat, les famílies, els polítics i altres agents, sobre les barreres de aprenentatge i participació que hi ha en la cultura, política i educació.

La classificació dels instruments s'estableix segons a qui van dirigits i la seua finalitat.

En relació a el disseny s'ha fet ús de l'anàlisi de contingut com a mètode de investigació. Concretament, s'ha dut a terme una investigació descriptiva utilitzant la tècnica de revisió documental, el que permet analitzar el contingut dels instruments recopilats al·ludint a categories. En aquesta línia, la recerca de investigacions s'ha realitzat de manera online a través de base de dades com Dialnet, SciELO, SCOPUS i Web of Science.

Els instruments es van categoritzar en funció del destinatari, contingut i aspectes en els quals incideix. Per això, trobem:

- (1) Mesures d'atenció a la diversitat.
- (2) Actituds cap a l'atenció a la diversitat.
- (3) Opinions sobre l'educació inclusiva.
- (4) Formació en matèria d'atenció a la diversitat i educació inclusiva.
- (5) Pràctiques educatives i socials.
- (6) Veus de les famílies.

2. RESULTATS

2.1 EL PROFESSORAT

A) MESURES

INSTRUMENT	BREU DESCRIPCIÓ
Qüestionari sobre l'atenció a la diversitat (Álvarez, 2002)	Qüestionari que: <ul style="list-style-type: none"> - Inclou qüestions referides a l'alumnat com destinatari de les mesures. - Aprofundeix en les dimensions didàctiques, organitzatives i institucionals.
Escala de valoració de mesures d'atenció a la diversitat (Domínguez y Pino, 2009)	Escala que analitza: <ul style="list-style-type: none"> - L'ús de mesures ordinàries en el centre i l'aula (acció tutorial o reforç educatiu) organitzatives, d'atenció a minories i extraordinàries d'atenció a la diversitat cultural.
Qüestionari sobre l'atenció a la diversitat (Ferrandis, Grau i Fortes, 2010)	Qüestionari centrat en la ESO que serveix per: <ul style="list-style-type: none"> - Obtenir informació sobre l'atenció a la diversitat que s'ofereix, com afecta a la seua pràctica docent, el coneixement de la normativa i la seua preparació per respondre a l'alumnat.
Qüestionari sobre mesures i estratègies d'atenció a la diversitat en l'alumnat amb NEE (González, 2012)	Qüestionari centrat en la ESO dividit en apartats: <ol style="list-style-type: none"> 1. Professorat 2. Centre Educatiu 3. Estratègies i mesures educatives inclusives 4. Avaluació educativa
Qüestionari per l'avaluació de qualitat dels plans de millora en l'atenció a la diversitat en la ESO	Qüestionari que valora l'atenció a la diversitat en ESO a través de: <ul style="list-style-type: none"> - Entorn del centre educatiu.

(Martínez, 2013)	<ul style="list-style-type: none"> - La definició i planificació del pla de millora. - El disseny curricular i metodologia. - Recursos humans i materials.
------------------	---

FINALITAT → Dur a terme un diagnòstic sobre la pràctica docent i valorar la resposta a la diversitat.

OBJECTIU → Introduir millores per a una atenció a la diversitat més eficaç

B) ACTITUTS

INSTRUMENTS	BREU DESCRIPCIÓ
Percepcions del professorat sobre l'atenció a la diversitat (Colomero, 2006)	Qüestionari que analitza: Actitud del professorat cap a: <ul style="list-style-type: none"> - La integració. - L'atenció a la diversitat en el centre i en l'aula. Necessitats formatives del professorat.
The Sentiments, Attitudes and Concerns about Inclusive Education Revised - SACIE-R (Forlin, Earle, Loreman y Sharma, 2011)	Escala que investiga: <ul style="list-style-type: none"> - El treball del professorat en funció de la diversitat de l'alumnat. - Sentiments, actituds i preocupacions del col·lectiu docent.
Actituds cap a l'educació inclusiva en docents en formació (Vélez, 2012)	Instrumentos que aglutinen: <ul style="list-style-type: none"> - Components cognoscitius - Afectiu-emocional - Indicadors-conductuals.
Qüestionari sobre les actituds, els coneixements i les pràctiques dels docents davant l'educació inclusiva (Montánchez, 2014)	Qüestionari sobre: <ul style="list-style-type: none"> - Actituds - Coneixements - Pràctiques - Context socioeducatiu dels centres

FINALITAT → Analitzar com l'actitut i predisposició del professorat afecten o condicionen el desenvolupament de les seues pràctiques.

C) OPINIÓ

INSTRUMENT	BREU DESCRIPCIÓ
Qüestionari "El professorat davant l'escola inclusiva" (Arró, Bel, Cuartero, Guitiérrez y Peña, 2004)	Instruments per conèixer i analitzar: <ul style="list-style-type: none"> - Opinió sobre l'escola inclusiva. - Actituds i creences positives cap a la diversitat. - Rebuig a l'ensenyança segregada. - Capacitat per atendre la diversitat. - Dificultat en la col·laboració.
Qüestionari de Dilemes (López, Echeita i Martín, 2009)	Instrument per conèixer: Concepcions del professorat sobre el procés d'inclusió educativa.

	Subdimensions: <ul style="list-style-type: none"> - Teories sobre les dificultats d'aprenentatge. - Perspectives sobre l'organització escolar. - Valors que identifiquen concepcions segregadores, integradores e inclusives.
Escala d'Opinió relacionada en l'Educació Inclusiva (Bravo, 2013)	Aporta informació sobre: <ul style="list-style-type: none"> - Fonaments condicionants de l'educació inclusiva. - Mesures per potenciar la inclusió.

FINALITAT → Aportar informació rellevant per a la identificació de concepcions que afavoreixen la segregació, la integració la inclusió.

D) FORMACIÓ

INSTURUMENT	BREU DESCRIPCIÓ
Qüestionari sobre l'atenció educativa de l'alumnat amb NEE (Lledó, 2009)	<ul style="list-style-type: none"> - Formació del professorat en l'àmbit de les NEE - Estratègies, pràctiques i organització de l'aula per una educació inclusiva.
CEFI: Qüestionari d'Avaluació de la Formació Docent per la Inclusió (González-Gil et al., 2013)	Escala: <ul style="list-style-type: none"> - Concepció de la diversitat i l'educació. - Política educativa → organització i funcionament de l'escola/aula - Lideratge, currículum, metodologia, recursos i recolzament - Formació del professorat, treball col·laboratiu - Participació de la comunitat
Qüestionari sobre necessitats formatives del docent en centres d'Educació Especial (Pegalajar, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> - Formació docent sobre l'educació inclusiva - Actualització en este aspecte.

FINALITAT → Replantejar-se l'estudi de formació docent i la seua actualització permanent per l'òptim desenvolupament laboral de la seua pràctica en relació amb l'educació inclusiva.

2.2 ALUMNAT

INSTRUMENT	BREU DESCRIPCIÓ
Qüestionari sobre pràctiques educatives en l'aula (Bravo, 2010)	Mesura la percepció de les pràctiques educatives de l'aula a través de: <ul style="list-style-type: none"> - Actitud del professorat. - Clima de l'aula - Recolzament per a l'aprenentatge i participació - Conductes cooperatives i col·laboratives
Social Inclusion Assessment Instrument (SIAI)	Mesura la inclusió en el pla social. Conté aspectes com: <ul style="list-style-type: none"> - Integració social i emocional.

(Rinta, Purves, Welch, Stadler y Bissig, 2011)	- Sentits: de permanència, de solitud, de participació, motivació i de acontentament.
Sistema d'indicadors per al recolzament als estudiants amb discapacitat en la Universitat (Ferreira, Vieira i Vidal, 2014)	Sistema d'indicadores que aprofundeix en: <ul style="list-style-type: none"> - Marc institucional - Accés - Participació - Informació i orientació - Adaptacions - Accessibilitat - Recursos i resultats

FINALITAT → Incorporar les demandes de l'alumnat al procés d'ensenyança-aprenentatge.

OBJECTIU → Conèixer l'opinió que tenen els estudiants en relació amb les pràctiques que experimenten en 1a persona.

2.3 LES FAMÍLIES

INSTRUMENTOS	BREU DESCRIPCIÓ
The Attitudes Toward Inclusion Mainstreaming Scale (Leyser y Kirk, 2004)	Famílies amb fills amb discapacitat. 4 àmbits: <ul style="list-style-type: none"> - Beneficis derivats d'ella. - Satisfacció. - Habilitats dels professors per al suport a la inclusió. - Drets dels infants
Qüestionari – Escala per a Famílies sobre Educació Inclusiva (CEFI)	3 Dimensions: <ul style="list-style-type: none"> - Coneixement. - Creences - Implicació de la família en matèria d'educació inclusiva
Qüestionari sobre la veu dels pares d'alumnes con síndrome de Down (Benítez, 2014)	4 Dimensions: <ul style="list-style-type: none"> - Coneixement sobre integració i inclusió educativa. - Organització de centre respecte a l'AD. - Relació amb centre escolar. - Valoració general

FINALITAT → Recopilar informació per proposar millores en les escoles en base a l'opinió de les famílies dels alumnes.

2.4 RESULTATS: PROFESSORAT, ALUMNES I FAMÍLIES

INSTRUMENTS	BREU DESCRIPCIÓ
Manchester Inclusion Standard	3 Finalitats: <ul style="list-style-type: none"> - Elevar la inclusió a l'escola de zones desfavorides. - Mobilitzar recursos de l'educació inclusiva.

(Moore, Ainscow y Fox, 2007)	- Millorar els estàndards dels estudiants més vulnerables.
Qüestionari sobre l'atenció a la diversitat i la organització del centre escolar en la ESO (Arjona, 2011)	A el professorat → 4 dimensions = Formació per a AD, Actitud docents davant la diversitat, organització de centre i pràctiques educatives. - A l'alumnat → 6 blocs = Opinió centre, professorat i classes, convivència, AD, Perspectives d'èxit, actitud davant la diversitat. - A les famílies → 3 dimensions = opinió sobre el centre, el professorat i els seus fills.
Indicators of Inclusive Schools ((Alberta Government, 2013)	5 Dimensions: - Establiment de valors i principis inclusius. - Construcció d'entorns d'aprenentatge inclusius. - Facilitació de suports per a l'èxit. - Organització de l'aprenentatge i ensenyament. - Aspectes compartits família i comunitat.

FINALITAT → complementar la informació d'altres qüestionaris.

Conclusió instruments:

Pot servir per crear un nou instrument per a la meua escola en concret.

Disposo de tota aquesta matèria d'instruments per valorar la inclusivitat que té el centre.

Si tinc aquesta bateria com a escola puc dissenyar un nou instrument que agafi els paràmetres d'aquest instrument. Exemple: com a equip directiu volem conèixer el tipus d'inclusió, agafem un instrument concret i es pot modificar o agafar-los tots i fer un mix perquè et serveixi per assolir el teu objectiu.

Et dona un gran llistat d'instruments per poder utilitzar algun en concret o agafar aquells més útils per al teu objectiu i barrejar-los per arribar a aconseguir la teva finalitat.

3. DISCUSSIÓ I CONCLUSIÓ

1. Important aparador de bones pràctiques:

→ Reflecteix els esforços en matèria d'AD i inclusió (passat, present i futur).

2. Rellevant aportació per a la comunitat científica

→ Permet ordenar els instruments que existeixen actualment per mesurar, avaluar i diagnosticar l'estat de l'AD i l'educació inclusiva.

3. **Ofereix una perspectiva optimista i esperançadora de l'educació actual i futura** en relació amb fer realitat l'educació per a tots (EPT = UNESCO).

CANVI DE PARADIGMA → Transició de el terme centre escolar a terme comunitat educativa, el qual permet que tots els membres que la formen tinguin veu i vot

Importància de les necessitats d'instruments eficaços que abastin opinió i el sentit de totes les persones que constitueixen la comunitat educativa.

A) INSTRUMENTS DEL PROFESSORAT

El professorat compta amb necessitats formatives en relació a les mesures inclusives, associades a la dimensió didàctica, organitzativa i institucional, per poder respondre adequadament a la diversitat. Aquestes necessitats impliquen una actualització constant de la preparació.

1. **Recollir actituds cap a la inclusió** → Permeten obtenir un perfil sobre les concepcions i evidenciar aspectes de millora.
2. **Necessitats formatives per respondre adequadament a la diversitat (coneixement de la normativa, preparació per atendre les NEE i formació docent)** → Actualització constant de la formació docent.

B) INSTRUMENTS DE LES FAMÍLIES

Recullen les seves visions, opinions, necessitats, característiques i interessos concrets, per tal de conèixer les demandes cap al professorat, més relacionat amb les pràctiques educatives i el clima de l'aula.

C) INSTRUMENTS DE LES FAMÍLIES

S'ha de conèixer la seva opinió sobre el centre, del professorat i la resposta educativa davant la diversitat per poder complementar el desenvolupament de l'alumnat i veure si faciliten o limiten el procés.

D) LIMITACIONS D'ESTUDI

L'ús d'aquests instruments és només el principi d'un procés de reflexió i canvi cap a la inclusió en els centres. Per això, han autoavaluar-se, trobant els punts forts i els febles per optar per la millor línia d'innovació.

1. Instruments elaborats per investigadors distants a les situacions quotidianes de les comunitats educatives. → Escassa col·laboració entre universitat i escola.
2. Més investigació sobre atenció a la diversitat i educació inclusiva → Avançar, crear, actualitzar els instruments.

3. PUNTS IMPORTANTS

1. Importància de conèixer l'opinió de tots els agents (alumnat, família i escola) i que tinguin veu.
2. Coneixement de varietat d'instruments que es poden emprar per mesurar, avaluar i diagnosticar l'estat d'atenció a la diversitat.
3. Participació de tota la comunitat educativa a l'hora de proposar, establir i avaluar programes i instruments d'inclusió.
4. A l'alumnat se li pregunta per les pràctiques educatives i no per la inclusió directament.

ARTICLE 2: PRÀCTICA COL·LABORATIVA A L'AULA PER A LA INCLUSIÓ

1. INTRODUCCIÓ

La pràctica col·laborativa és fonamental per a una inclusió efectiva. Dins de les escoles, la col·laboració del professorat pot afavorir les comunitats de pràctica mitjançant una sèrie de relacions professionals que milloren l'experiència educativa i els resultats d'aprenentatge d'alumnes amb necessitats educatives especials (NEE).

A IRLANDA

- Els professors de suport a l'aprenentatge (LST) i els professors de recursos (RT) proporcionen suport addicional al nombre creixent de nens amb NEE a les aules principals.
- Treballant al costat de professors d'aula (CT), aquest tripartit d'expertesa docent representa una oportunitat per a enfocaments basats en l'escola sencera i a l'aula per a una pràctica col·laborativa i inclusiva d'èxit.

Aquest article descriu les percepcions i experiències de la pràctica col·laborativa entre CT primàries, RTs i LST en una cohort d'escoles primàries a l'oest d'Irlanda. Mitjançant un enfocament de mètodes mixtos (qualitativa i quantitativa)

OBJECTIU: l'estudi va intentar establir la naturalesa i l'extensió de la col·laboració entre aquests professors i identificar els beneficis i les barreres a la implementació.

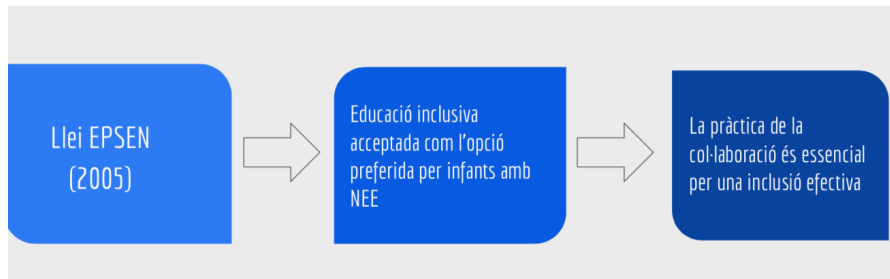
Les troballes suggereixen que, tot i que els professors són cada vegada més conscients del valor de la col·laboració, la seva implementació és en gran mesura aspiracional. Es troben reptes:

- Limitacions de temps.
- La planificació.
- Les oportunitats de desenvolupament professional limitades més comunament identificades com a restriccions a un enfocament coherent.

Les conseqüències d'aquest dèficit s'identifiquen com opcions per millorar el compromís entre professors.

2. LLEI EPSEN

Llei d'educació de les persones amb necessitats educatives especials (EPSEN):
“Educació junt amb altres nens que no tenen NEE, a menys que siga incompatible amb l'interès superior del nen o interfereix-hi amb la provisió efectiva d'educació per a altres nens.”

Definició i llei que es comença a tindre en compte però es queda molt en l'aire (li falten moltes coses).

La idea que extraïem d'aquesta llei es que entén la educació inclusiva com la opció. La pràctica, la col·laboració d'aquests professionals és necessària per aquesta inclusió.

3. COL-LABORACIÓ

Reduir la distinció entre els alumnes amb NEE i els seus companys és una eina intrínseca per a la creació inclusiva de capacitats.

El pla d'estudis primari a Irlanda es basa en un procés de planificació col·laborativa que inclou un enfocament de tota l'escola per a la presa de decisions sobre la provisió de SEN i l'esperança que els professors d'aula (CT) i els RT i LST col·laboraran de manera similar en la planificació i impartició d'educació especial.

Aquesta col·laboració es caracteritza per:

- Augmenta la confiança i l'autoestima i redueix els problemes de comportament.
- Millora dels resultats acadèmics i major interacció amb els companys i companyes.
- No distinció d'alumnat amb NEE i la resta de companys i companyes.
- Procés de planificació i presa de decisions conjunta (negociació i consens)
- Lideratge receptiu i flexible.
- Reforça la capacitat dels i les professionals per la inclusió i l'intercanvi de coneixements i experiències.

4. LIMITACIONS DE LA PRÀCTICA COL-LABORATIVA

- Temps de planificació limitat: horaris delimitats. No tenen temps de reunir-se per planificar aquesta col·laboració.
- Ambigüitat de papers.
- Escàs suport administratiu.
- Limitades oportunitats de desenvolupament professional.
- Falta de formació especialitzada.
- Percepció dels mestres en que l'alumnat amb NEE, són responsabilitat del personal especialitzat: Valor negatiu d'alguns professionals a la col·laboració.
- Naturalesa ad hoc de gran part del compromís de col·laboració. (Ad hoc: Que es apropiado, adecuado o especialmente dispuesto para un determinado fin.)

5. BENEFICIS DE LA COL-LABORACIÓ

- Co-ensenyament i ensenyament en equip
- Enfocament més clar dels objectius d'ensenyament i aprenentatge
- Perspectives addicionals i alternatives
- Sintonia dels professionals vers les necessitats dels infants.
- Accés a enfocaments creatius
- Una oportunitat per compartir coneixements i recursos
- Varietat d'experiències i idees dels professionals
- Millora dels resultats dels infants → L'aprenentatge es reforça

6. SUGERÈNCIES PER MILLORAR LA COL-LABORACIÓ

- Un espai protegit i dedicat en l'horari per a la col·laboració
- Suport que dóna autonomia
- Reunions planificades a curt termini
- Establiment de vincles afectius i col·laboratius entre els i les professionals
- Reunions formals i estructurades
- Establir un protocol formalitzat per part de l'escola
- Treball col·laboratiu dins de l'aula i treball amb el/la mestre/a de l'aula
- Canvis estructurals i culturals

7. ASPECTES RELLEVANTS

- La col·laboració no només beneficia professionalment sinó que té el potencial d'informar sobre la pràctica escolar i millorar els resultats educatius de l'alumnat amb NEE.

- Percepció de la col·laboració com una dimensió important de la pràctica educativa inclusiva.
- La qualitat del suport educatiu de l'alumnat amb NEE es veu reforçada per les xarxes entre els mestres de suport i els mestres de recursos.
- Qualsevol decisió sobre la forma i el contingut de la pràctica de col·laboració per recolzar als alumnes amb NEE ha de ser un procés educatiu que d'adhereix els principis d'inclusió, reconeixent al mateix temps l'experiència professional particular dels grups mestres.
- Reptes específics per a una col·laboració eficaç:
 - o Assignació del temps.
 - o Impacte en la planificació pràctica eficaç.

8. CONCLUSIONS

És cert que s'han observat millores en les polítiques i en les lleis sobre l'educació inclusiva, tot i així la seva aplicació ha estat menys clara, hi ha marge per a un examen més crític de les seves dimensions (en particular els entesos professionals en els quals es basa).

Es necessita un canvi cultural i social per poder arribar realment a aconseguir un canvi de polítiques a favor de la inclusió, es tractaria de realitzar un canvi en les normes acceptades i promoure visions alternatives que facilitin una cultura de canvi.

Importància del desenvolupament professional en tots els àmbits, per la creació de capacitat per poder alimentar una comunitat de pràctiques inclusives.

Expandir la formació sobre la inclusió per a tots els i les professionals de l'àmbit educatiu.

Els i les professionals són cada vegada més conscients del valor de la col·laboració, tot i així la seva aplicació és en gran mesura una mera aspiració. Fent referència a les limitacions ja esmentades es fa evident que el procés col·laboratiu encara no disposa de totes les eines ni recursos per posar-lo en pràctica.

La inclusió es basa en la defensa dels drets, la no-discriminació, la igualtat d'oportunitats i el respecte cap a la diferència i és per això que la col·laboració és una de les eines fonamentals per poder posar-la en pràctica.